

JOC, JUCĂTOR, CHIBIȚI...

JOCUL • Inscenare de prof. Traian Aelenii • **TEATRUL NAȚIONAL DIN BUCUREȘTI** • Data premierei: 23 noiembrie 1991 • Spectacol de pantomimă Dan Puric.

Există mai multe formule ale spectacolului de pantomimă, de la istorisirea fără cuvinte a unor întâmplări în succesiunea lor firească la alăturarea unor «numere» în care importanță e doar virtuozitatea, să-i spunem, tehnică. Bineînțeles, cele mai multe dintre recitalurile de pantomimă se plasează undeva la mijloc, între cele două «formule-cadru», aceasta fiind și soluția adoptată de Dan Puric pentru **Jocul** la care ne invită să-i fim spectatori. Uneori, în momentele cele mai împlinite ale recitalului său, și parteneri, dar îndeobște spectatori.

Este, poate, și motivul principal al senzației de inconsistență (deci, de insatisfacție) pe care o lasă spectacolul: actorul ne arată un joc (o joacă) în care nu ne include, nu ne solicită, nu ne stărnește. «Chibiți» și nimic mai mult, observăm cu ușurință procedee, scheme fixe, unele repetări. Observăm, desigur, ca niște chibiți onești ce sîntem, așii (pentru că ei există), dar nu putem ignora nici poturile în care jucătorul nu are carte. Vina este mai puțin a jucătorului (asta se simte chiar dacă nu l-am fi văzut — dar l-am văzut — și altă dată pe Dan Puric făcînd pantomimă), e mai curînd a jocului. Scenariul dă senzația că a fost confecționat «cu materialul clientului», nu are o osatură fermă, ci doar încearcă să adune numere pre-existente (sau care par astfel) sub aceeași «căciulă».

Jocul e un recital dar nu un «one man show», așa cum aveam îndreptățirea să așteptăm de la Dan Puric, nu un spectacol de pantomimă așa cum spune afișul.

C.D.

FALIMENTUL TEATRULUI VECHI

LA PAPAGALUL VERDE de Arthur Schnitzler. Versiunea românească de Lucian Giurchescu și Sanda Toma • **TEATRUL DE COMEDIE** • Data premierei: 9 noiembrie 1991 • Regia: Lucian Giurchescu • Scenografia: Ion Popescu-Udriște • Distribuția: Florin Anton (Grasset, Guillaume), Dumitru Chesa (Lebret), Cornel Vulpe (Prosper), Dumitru Rucăreanu (Comisarul de poliție), Marian Rilea (Grain), Gheorghe Dănilă (Scaevola), Dan Tufaru (Jules), Iurie Darie (Henri), Virginia Mirea (Léocadie), Șerban Celea (François), Mihai Bisericanu (Albin), Anca Pandrea (Michelle), Adina Popescu (Flipotte), Silviu Stănculescu (Emile), Candid Stoica (Marchizul de Lansac), Sanda Toma (Séverine), Eugen Racofi (Rollin), Magda Catone (Georgette), Sorin Gheorghiu (Balthasar), Florentina Mocanu (Etienne), Marius Florea (Maurice), Dan Morariu (Jean).

A recurge în România anului 1991 la o piesă ca **Papagalul verde** de Arthur Schnitzler poate să pară cel puțin ciudat. Parcurgerea «versiunii românești» semnate de Lucian Giurchescu și Sanda Toma aduce oarecare lumină, în sensul că textul — evident «adaptat» — ar putea să vorbească și despre ceea ce avea să se întîmple la noi, după decembrie '89. Pe lângă «lumea teatrului» și «teatrul ca lume» vom avea și «teatru în teatru» (inspirată, subtilă, inserția fragmentului din *Școala femeilor* de Molière) și, din moment ce sîntem în preajma căderii Bastiliei, nu ne va fi greu să ne imaginăm și în Piața Palatului sau în Piața Universității! Restul e însă «literatură» datată, chiar și atunci cînd replica e spirituală și hazul neîndoielnic.

Se putea face un spectacol de interes actual pe textul dat? Poate că da, dacă montarea regizorului Lucian Giurchescu (în stenografia lui Ion Popescu-Udriște) s-ar fi păstrat în cheia ironiei acide (și pline de vervă) pe care ne-o propune la un moment dat, dar pe care o abandonează treptat, lîncezind într-un melodramatism anacronic, ce devine de nesuportat în final. Ceea ce e însă insuportabil, de la primele replici, e stilul de joc al majorității actorilor, de o perfectă

desuetitudine muzeală, netrucată și ne-«jucată». Unde-or fi găsit-o? De unde-or fi luat-o? Teatrul de Comedie n-o avea nici pe vremea celui alt directorat al lui Lucian Giurchescu, nici mai către '89 sau '91. Sigur că sînt și excepții notabile — Virginia Mirea, Marian Rilea, Mihai Bisericanu, Magda Catone — dar ce ne facem cu grosul ansamblului, cu trupa ca atare, încîntată să joace grosier, cu grimase și vociferări de efect, ca-ntr-o epocă demult apusă? Să fi vrut regizorul să «imite» stilul de joc al actorilor de pe vremea la care efectiv se referă piesa, ca să nu fie «suspectat» că se referă la cea de azi? Dar cine să-l mai «suspecteze», cînd tocmai această referință «la zi» e singura rațiune de a fi a piesei în repertoriu?

Ceea ce se întîmplă cu trupa de la Comedie în acest spectacol (deci cu actori de talia lui Cornel Vulpe și Sanda Toma, Iurie Darie ori Silviu Stănculescu, nu numai cu Dumitru Chesa, Candid Stoica, Eugen Racofi și Sorin Gheorghiu) e trist și îngrijorător. Căci publicul aplaudă, aplaudă frenetic, iar actorii sînt foarte fericiți, fără să știe că teatrul pe care-l joacă a murit demult. Că era mort încă de pe vremea tinereții lor, cînd ei înșiși jucau — atunci! — un alt fel de teatru, realmente modern, printre ai cărui promotori se afla

și Lucian Giurchescu. Prețuindu-l la ade-vărata-i valoare, așteptăm, cu aceeași încredere, spectacolul său următor.

VICTOR PARHON

P.S. Cît despre previzibilul mare succes la public al **Papagalului verde**, el nu demonstrează decît că, la noi, falimentul estetic al teatrului vechi poate fi încă rentabil sub raport pecuniar. Ceea ce pentru Lucian Giurchescu și Teatrul de Comedie e foarte puțin.

DIVAGAȚII ELEGANTE

MONȘTRII SACRI de Jean Cocteau. În românește de Ioan Dragomirescu • **TEATRUL MIC** • Data premierei: 2 decembrie 1991 • Regia: Cornel Todea • Scenografia: Mihai Mădescu • Distribuția: Leopoldina Bălănuță (Esther), Adriana Șchiopu (Liane), Ana Scarlat (Charlotte), Coca Bloos (Lulu), Mitică Popescu (Florent), Ion Lupu (Speakerul).

Intr-un răgaz de bună-dispoziție și relaxare — de-a dreptul un lux în zilele noastre —, un spectacol despre răsfățurile sentimentale din lumea bună a starurilor, condimentat și cu ceva pledoarie pentru teatru, poate fi o soluție de repertoriu. Nici mai rea, nici mai bună decît o presupune miza modestă a textului în cauză, chiar dacă acesta aparține unei figuri notorii a scenei interbelice. Cum Cocteau și-a îngăduit, așadar, această lejeră acrobație literară într-o pauză a celebrelor și extravagantelor sale experiențe artistice, de ce n-ar face-o și cei cărora le-a dedicat, cu atîta îndatoritoare tandrețe, **Monștrii sacri**.

Cît despre public, el s-a simțit întotdeauna fltat de complicitatea cu viața culiselor teatrului, cu atît mai mult cînd e tentat, ca aici, cu agreabile mondenități, și păcălit cu mărunte adevăruri omenești. Speculînd acest apetit dat și posibilitatea unei divagări elegante în zona melodramei, a teatrului fără probleme, regizorul Cornel Todea n-a riscat aproape nimic. Poate doar reputația gusturilor sale, de obicei mai puțin «domestice», dacă nu cumva întîmplarea ascunde o intenție polemică la adresa unor excese exhibiționiste ale confrăților.

Ne-a invitat, deci, banal, în fotolii, fapt aproape inedit de cînd spectacolele își caută, justificat sau nu, locul prin spații cît mai insolite, ne-a sensibilizat cu muzică franțuzească, ne-a ispitit cu «atmosferă» și ne-a lăsat în voia unei povești perfect neverosimile despre un cuplu ideal de actori care se iubesc ca la teatru și se tachinează ca la Cocteau. Mai întîi în imitarea draperiilor adecvat aranjate de Mihai Mădescu pentru a sugera o cabină de teatru din alte vremuri, apoi într-un interior cu pretenții, în care scenograful a strecurat și o undă de ironie.

Cum piesa schițează la un moment dat, prin izbucnirile tinerei «speranțe» grăbite să cucerească Hollywood-ul, un conflict de mentalități, sîntem protejați sentimental cu un happy-end ca la carte, cu patefon și vals. Regula genului e respectată pînă-ntr-atît încît e omisă chiar mica ironie din titlul piesei, pentru care, ce-i drept, autorul n-a prevăzut ghilimele.

Surpriza spectacolului, aproape o cursă, o reprezintă protagoniștii. Fiindcă, de ce să n-o spunem, nu ne-am fi imaginat-o pe Leopoldina Bălănuță luînd în serios rolul Estherei, pentru care autorul n-a avut-o de model nici pe Sarah Bernhardt, nici pe Greta Garbo. Depășind modestia personajului, actrița joacă dincolo de cuvinte, insistînd inteligent și nuanțat asupra mișcărilor sufletești, cărora le conferă noblete. Se lasă cu amuzament captivată de frivolitatea stilului boulevardier, susținînd fermecătoare conversații anume parcă pentru a ne arăta cît de ușor putem fi păcăliți. Mitică Popescu pare inițial incomod de morga personajului, dar revine repede la naturalețea și dezinvoltura care-i sînt proprii. Nu e chiar Nero,

rolul de rezistență al «monstrului sacru» din piesă, și nici seducătorul de care se face atîta caz, dar e Mitică Popescu, actorul iubit, onest, care nu trece indiferent pe lângă nici un rol. Un «monstru» în devenire, deocamdată mai mult diabolic decît sacru, întrușchipează Adriana Șchiopu, dînd Liane tonuri tăioase sau mieroase după cum i-o cer situațiile. Mai bine decît bereta ingenuității din partea întîi pare a i se potrivi ostentația ținutei din scena șantajului. Anei Scarlat, atît de rar utilizată în acest teatru, îi revine rolul pîcant al aiuritei confidente Charlotte, personaj care stimulează nervul spectacolului și-i dă culoare. Efectele teatrale la care recurge actrița pentru a reda ridicolul cochetiei devin irezistibile în scena de mare haz a interviului, savuros moment de teatru în teatru. Mereu inspirată, Coca Bloos este și de astă dată remarcabilă, jucînd subtil și inteligent devotamentul năîng al cabinierii Lulu. Apucii ei de pîslă și vorba șoptită ne reamintesc emoționant că ne aflăm într-un sanctuar numit teatru.

DOINA PAPP

UN CONTEMPORAN PRINTRE CLASICI: OSTROVSKI!

JURNALUL UNUI TICĂLOS, adaptare de Rodney Ackland și Adina Zeev, după piesa **PENTRU FIECARE ÎNTELPT, SUFICIENTĂ PROSTIE** de A.N. Ostrovski. În românește de Adina Zeev • **TEATRUL DRAMATIC DIN GALAȚI** • Data premierei: 9 noiembrie 1991 • Regia: Adrian Lupu • Scenografia: Mircea Ribinski • Distribuția: Vlad Vasiliu [Glumov], Ioana Cîța Baci [Glafora], Petre Păpușă [Grigori], Gabriel Constantinescu [Kurceaev], Gicu Serbina [Golutvin], Tamara Constantinescu [Maniefa], Gheorghe V. Gheorghe [Mamaev], Marcel Hirjoghe, Eugen Popescu Cosmin [Krutișki], Liliana Lupan [Cleopatra], Grig Dristaru [Gorodulin], Dina Cocea [Turusina], Svetlana Friptu [Anfisa], Veronica Păpușă [Mașenka].

Evitînd, intenționat parcă, modalități de expresie sofisticate sau metafore încifrate, urmărind însă cu admirabilă rigoare animarea unei variate tipologii sociale, extinsă de la lumea rusească a sfîrșitului de secol 19 (piesă lui Ostrovski este scrisă în 1868) pînă la cea de astăzi, și situată între caricatură și subtil joc de umbre, Adrian Lupu a creat un spectacol limpede, alert, bine ritmat.

Mircea Ribinski a propus un decor în aparență simplu: un fundal de culoare gri, cu mai multe uși ce se pot transforma în oglinzi (sugerînd astfel și interiorul unor saloane bogate) și cîteva scaune, unele dintre ele construite din fișii de pînă răsucite, precum reprezentările supra-realiste ale grătiilor de închisoare. Scenografia slujește perfect reliefația situațiilor, evidențiind fauna umană în mijlocul căreia evoluează Glumov, eroul principal al piesei.

Legat organic de Ceafki din *Prea multă minte strică* de Griboedov și de *Hlestakov* din *Revizorul* de Gogol, Egor Dmitrievici Glumov este un tînăr sărac, hotărît să parvină, prin viclenie, lingusire și abilitate, într-un univers al corupției și al lipsei totale de scrupule. Se servește de orice — minciună, ipocrizie, delațiune — și este gata să reușească. Devine, astfel, amantul

mătușii sale, Cleopatra, femeie trecută de prima tinerețe, și un funcționar apreciat de șeful său, Gorodulin (conservator înrăit, dar încîntat să-și spună «liberal»), și logodnicul Mașenkăi, o moștenitoare bogată. Dar pierde totul... pentru că nu poate renunța la plăcerea de a-și nota în jurnal opiniile despre cei înșelați. Descoperirea jurnalului nu-i mai îngăduie decît să le spună acestora adevărul în față și să plece, convins că, totuși, va fi rechemat...

Vlad Vasiliu realizează, în Glumov, unul dintre cele mai bune personaje întrupate de el vreodată, în tot cazul unul dintre cele mai complexe; actorul reușește performanța rară de a crea un echilibru între simpatia și antipatia spectatorilor față de erou, între atracția exercitată de inteligența și de causticitatea observațiilor și repulsia provocată de amoralitate. Ioana Cîța Baci o joacă pe Glafora, mama lui Glumov, trecînd cu nedumeriri naiv-viclene de la indignare în fața minciunilor fiului la dorința maternă de a-l ajuta cu orice preț. Liliana Lupan îi conferă Cleopatrei Mamaeva, mătușa lui Glumov, temperament vulcanic de îndrăgostită și sete pătimașă de răzbunare cînd își dă seama de înșelăciunea tînărului ei iubit. Gheorghe V. Gheorghe, Marcel Hirjoghe și Grig Dristaru desenează cu profesiona-

lism și exactitate trei tipuri de bătrîni corupți, ambițioși, proști și lipsiți de scrupule, reușind, cu haz și ironie, să le pună în evidență și asemănările, și deosebirile. Un adevărat dans al vrăjitoarelor isterice și isterizate propun Dina Cocea (Turusina — mătușa Mașenkăi), Tamara Constantinescu (Maniefa, ghicitoarea plătită de Glumov pentru a-i sugera fetei că el trebuie să-i fie alesul), Svetlana Friptu (Anfisa, servitoarea Turusinei, personaj inventat de adaptatori prin concentrarea palidelor figuri ale slujnicilor din original) și Veronica Păpușă (Mașenka). Paleta bogată în culori și pitoresc a textului a fost completată de adaptatori și prin accentele comice conferite lui Grigori (interpretat cu mult umor de Petre Păpușă), servitorul omniprezent și clarvăzător ce le înlocuiește pe cele cîteva slugi cu funcție de simpli figuranți din piesa lui Ostrovski. L-am remarcat, de asemenea, pe Gicu Serbina în Golutvin, ins fără căpățîi, gata și el să facă orice pentru bani. Mai palid apare Gabriel Constantinescu în Kurceaev, tînărul îndrăgostit de Mașenka, dar și rolul este unul dintre cele mai puțin generoase.

Bine condus, spectacolul *Jurnalul unui ticălos* marchează, pentru Teatrul Dramatic din Galați, un început de stagiune mai mult decît promițător. Nu ne rămîne decît să le urăm succes actorilor și noului director, regizorul Adrian Lupu.

ILEANA BERLOGEA

RELUAREA VECHILOR SUCCESE

ARSENIC ȘI DANTELĂ VECHE de Joseph Kesselring • **TEATRUL «BULANDRA»** • Data premierei: 19 decembrie 1991 • Regia: Grigore Gonța • Decoruri și costume: Mihai Mădescu • Distribuția: Vali Voiculescu Pepino [Abby Brewster], George Oprina [Reverendul Br. Harper], Constantin Drăgănescu [Teddy Brewster], Mircea Bașta [Sergentul Brophy], Dan Damian [Sergentul Klein], Ileana Predescu [Marta Brewster], Emilia Popescu [Elaine Harper], Florian Pitiș [Mortimer Brewster], Ion Lemnaru [Di. Gibbs], Ștefan Bănică [Jonathan Brewster], Aurel Cioranu [Dr. Einstein], Petre Lupu [Sergentul O'Hara], Doru Ana [Locotenentul Rooney], Marius Pepino [Di. Witherspoon].